

III. Situační zpráva státní pokladny

Státní pokladna (dále též „SP“) zahrnuje souhrn peněžních prostředků, které jsou odděleně vedeny na

- příjmových a výdajových účtech státního rozpočtu,
- účtech státních finančních aktiv,
- účtech pro řízení likvidity státní pokladny a pro řízení státního dluhu,
- účtech finančních a celních úřadů, na kterých jsou spravovány daňové a jiné příjmy, které jsou následně určeny rozpočtům územních samosprávných celků, státním fondům, Národnímu fondu (NF), rezervním fondům organizačních složek státu, do státních finančních aktiv a na účtech určených ke správě peněžních prostředků z vybraných cel určených k odvodům do vlastních zdrojů Evropské unie,
- účtech rezervních fondů a FKSP organizačních složek státu,
- účtech cizích a podobných prostředků organizačních složek státu, jež nejsou součástí příjmů nebo výdajů státního rozpočtu, na účtech závodního stravování, sdružených prostředků,
- účtech příspěvkových organizací,
- účtech státních fondů a Národního fondu,
- zvláštních účtech podle zákona, kterým se ruší Fond národního majetku ČR (FNM),
- účtech státní organizace Správa železniční dopravní cesty určených k příjmu dotací ze státního rozpočtu,
- účtech státních fondů a NF,
- účtech územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí určených k příjmu dotací a návratných finančních výpomocí ze státního rozpočtu, státních fondů a NF,
- účtech Regionálních rad regionů soudržnosti určených k příjmu dotací a návratných finančních výpomocí ze státního rozpočtu a NF na financování programů spolufinancovaných z rozpočtu Evropské unie podle zákona upravujícího podporu regionálního rozvoje,
- účtech veřejných výzkumných institucí určených k příjmu podpor výzkumných záměrů nebo projektů výzkumu a vývoje ze státního rozpočtu,
- účtech veřejných vysokých škol určených k příjmu příspěvků ze státního rozpočtu na vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost a k příjmu podpor výzkumu, experimentálního vývoje a inovací ze státního rozpočtu a dotací ze státního rozpočtu a NF a
- účtech dalších právnických osob vedených se souhlasem Ministerstva financí u České národní banky.

Účty podřízené státní pokladně jsou podřízeny jednotlivým souhrnným účtům státní pokladny. Celkový součet peněžních prostředků na účtech podřízených jednotlivým souhrnným účtům SP nesmí být záporný. Přebytky prostředků na jednotlivých souhrnných účtech státní pokladny může Ministerstvo financí krátkodobě ukládat nebo investovat na finančním trhu s cílem minimalizace výdajů spojených s řízením likvidity státní pokladny a řízením státního dluhu.

Od roku 2013 dochází v souvislosti s novelou zákona o rozpočtových pravidlech k dalšímu postupnému rozšiřování okruhu prostředků příslušejících do SP a jejich zapojení

do financování a řízení likvidity SP. Přehled o objemech a druzích prostředků zahrnovaných do státní pokladny (vedených v korunách) podává následující tabulka.

Tabulka č. 13: Souhrnné účty státní pokladny (v mil. Kč)

Ukazatel	31.3.2015 (1)	31.3.2016 (2)	Rozdíl (2-1)	Index v % (2:1)
1. Státní rozpočet - saldo příjmů a výdajů	19 915	43 597	23 682	218,9
v tom - příjmy	314 460	341 951	27 491	108,7
- výdaje	294 545	298 354	3 809	101,3
2. Prostředky na účtech SFAP				
- saldo příjmů a výdajů	-28 424	-30 403	-1 979	107,0
3. Příjmy veřejných rozpočtů spravované FÚ, CÚ				
- saldo příjmů a výdajů	16 670	15 673	-997	94,0
v tom - příjmy celkem	52 858	58 169	5 311	110,0
- výdaje celkem	36 188	42 496	6 308	117,4
4. Fondy organizačních složek státu				
- saldo příjmů a výdajů	3 630	3 848	218	106,0
5. Cizí prostředky organizačních složek státu				
- saldo příjmů a výdajů	13 885	14 768	883	106,4
6. Účty příspěvkových organizací				
- saldo příjmů a výdajů	2 454	3 011	557	122,7
7. Účty státních fondů a Národního fondu (v Kč)				
- saldo příjmů a výdajů	49 716	76 197	26 481	153,3
8. Účet bývalého Fondu národního majetku				
- saldo příjmů a výdajů	11 463	10 531	-932	91,9
9. Ostatní subjekty				
- saldo příjmů a výdajů	11 455	14 025	2 570	122,4
A. Prostředky státní pokladny celkem (součet 1. až 9.)	100 764	151 247	50 483	150,1
B. Financování státní pokladny:				
- dluhopisové	-100 290	-150 939	-50 649	150,5
- účet hospodaření státního rozpočtu	-470	-302	168	64,3
C. Celková pozice státní pokladny (A+B)	4	6	2	150,0

Jak je patrné z tabulky, státní pokladna byla v 1. čtvrtletí 2016 v největší míře tvořena prostředky státních fondů, Národního fondu (v Kč) a státního rozpočtu, dále prostředky na účtech finančních a celních úřadů určených pro správu prostředků veřejných rozpočtů, cizími prostředky organizačních složek státu, prostředky bývalého Fondu národního majetku, územních samosprávných celků a dalších subjektů v souladu se zákonem o rozpočtových pravidlech.

Celková pozice souhrnných účtů SP ke konci března 2016 **ve výši 6 mil. Kč** je tvořena součtem:

- **přebytku státního rozpočtu ve výši 43,6 mld. Kč**, představujícího rozdíl mezi příjmy v objemu 342,0 mld. Kč a výdaji ve výši 298,4 mld. Kč,
- **účtů státních finančních aktiv a pasiv ve výši -30,4 mld. Kč**, na kterých Ministerstvo financí eviduje kromě prostředků jako jsou např. rezerva na důchodovou

reformu, prostředky úrazového pojištění, jaderného účtu nebo zvláštní účelové prostředky také další zdroje, např. umocňovací účet nebo rezervu peněžních prostředků z vydávání a prodeje státních dluhopisů, z přijatých zápůjček a úvěrů, z jiných zdrojů financování státního dluhu a ze sjednaných finančních zajištění nebo srovnatelných zajištění podle práva cizího státu sloužících jako zdroje ministerstva pro vyloučení tržních rizik, rizik z neumístění státních dluhopisů na finančním trhu a jiných možných rizik souvisejících s financováním schodku státního rozpočtu a státního dluhu. Ministerstvo financí v rámci výkonu řízení státních finančních aktiv sjednává obchody s tuzemskými i zahraničními osobami za účelem omezení úrokových a měnových nebo jiných rizik. Vytváření rezervy peněžních prostředků zákon o rozpočtových pravidlech pouze umožňuje, nikoli přikazuje, přičemž tento zdroj prostředků od roku 2013 postupně ztrácí na významu a vlivem legislativních změn (rozšiřování okruhu subjektů, jejichž účty jsou podřízeny souhrnnému účtu státní pokladny) a vývoje na finančních trzích je jeho role pouze marginální. Rezervu peněžních prostředků, která byla v minulých letech vytvářena emisní činností při souvztažném růstu hrubého státního dluhu, tak nahrazují ostatní disponibilní peněžní prostředky centrálního systému řízení souhrnných účtů státní pokladny. Ministerstvo financí údaje o výši rezervy peněžních prostředků nepublikuje, neboť pro účastníky trhu mohou být tyto údaje zavádějící a snadno chybně interpretovatelné bez souvislosti s celkovou disponibilní likviditou státní pokladny, což by mohlo vést k nežádoucímu ovlivňování účastníků trhu i veřejného mínění. Výše rezervy peněžních prostředků je proto sledována pouze pro interní potřeby Ministerstva financí (v rámci výkonu řízení státního dluhu a řízení likvidity státní pokladny),

- **zůstatku příjmů a výdajů veřejných rozpočtů** spravovaných finančními a celními úřady **ve výši 15,7 mld. Kč**, představujícího rozdíl mezi příjmy (nárokem) z celostátního výnosu daní a skutečným převodem daňových příjmů územním rozpočtům (jde o prostředky na účtech finančních úřadů určené pro územní orgány – kraje a obce – za daň z přidané hodnoty, daně z příjmů fyzických osob, daně z příjmů právnických osob a některé další daňové příjmy, korigované provedenými převody do územních rozpočtů prostřednictvím převodových účtů); obdobně jde o příjmy a poplatky náležející Státnímu fondu dopravní infrastruktury a Státnímu fondu životního prostředí, o převody sdílených příjmů (cla) do rozpočtu EU a státního rozpočtu, o převod odvodu z loterií do státního rozpočtu a další prostředky,
- **zůstatku na účtech fondů** organizačních složek státu v celkové výši **3,8 mld. Kč**, představujícího saldo prostředků přijatých do rezervních fondů a fondů kulturních a sociálních potřeb a prostředků čerpaných,
- **zůstatku na účtech cizích prostředků** organizačních složek státu v celkové výši **14,8 mld. Kč**, představujícího saldo přijatých a čerpaných cizích a zvláštních mimorozpočtových prostředků jako jsou např. soudní a jiné úschovy prostředků, prostředky zabavené v rámci trestního řízení (§ 78 a 79 trestního řádu), prostředky na narovnání škod v trestním řízení (§ 309 trestního řádu), prostředky dočasně inkasované pro zajištění celního dluhu v rámci celního řízení, srážky ze mzdy zaměstnanců z titulu exekuce, peněžní částky (konta) vězňů, pacientů a chovanců v léčebných a jiných ústavech, prostředky spojené s placením náhrad výdajů za odborné úkony prováděné na žádost (SÚKL, úhrady za žádosti o registraci léčiv, povolení výroby léčiv, vydání certifikátů atd.), omylem došlé peněžní prostředky, sdružené prostředky, zálohy na soudní řízení a na návrhy konkurzů a insolvenčního řízení, kauce v trestním řízení, složené jistoty (na předběžná opatření), prostředky jistot k zajištění pohledávek podle § 4b zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách atd. Patří sem též platy a související výdaje pracovníků OSS za měsíc prosinec, vyplácené v lednu následujícího roku, prostředky, které správci kapitol soustřeďují v rámci finančního vypořádání od příjemců prostředků ze státního rozpočtu apod.,

- **zůstatku na účtech příspěvkových organizací** v celkové výši **3,0 mld. Kč**,
- **zůstatku na účtech státních fondů a Národního fondu** (v Kč) v celkové výši **76,2 mld. Kč**; na státní fondy připadá částka 38,7 mld. Kč a na Národní fond částka 37,5 mld. Kč,
- **zůstatku na účtu bývalého Fondu národního majetku** v celkové výši **10,5 mld. Kč**,
- **zůstatku na účtech ostatních subjektů** ve výši **14,0 mld. Kč**, které se nejvíce týkají územních samosprávných celků (10,2 mld. Kč), veřejných vysokých škol (1,9 mld. Kč), veřejných výzkumných institucí (1,4 mld. Kč), státní organizace Správa železniční dopravní cesty (213 mil. Kč) a ostatních právnických osob se souhlasem Ministerstva financí (342 mil. Kč),
- **zůstatku dluhopisového financování státní pokladny ve výši – 150,9 mld. Kč**, které představuje dočasné reinvestování určených prostředků státní pokladny formou nákupu pokladničních poukázek ČNB, a tím získání úrokových výnosů, resp. úsporu úrokových nákladů v případě odkupu vlastních státních pokladničních poukázek Ministerstvem financí,
- **zůstatku financování státní pokladny prostřednictvím účtu hospodaření státního rozpočtu¹⁵ ve výši -302 mil. Kč**, který slouží pro financování některých specifických výdajů rozpočtových kapitol z úvěrů od Evropské investiční banky a ze státních finančních aktiv.

Zůstatek volných („nevyužitých“) prostředků státní pokladny ke konci března 2016 ve výši 6 mil. Kč byl o 2 mil. Kč vyšší než ke konci března 2014, když objem prostředků zahrnovaných do SP se meziročně zvýšil o 50,5 mld. Kč, tj. o 50,1 %. Meziroční zvýšení prostředků zahrnovaných do SP bylo ovlivněno především nárůstem stavu na účtech státních fondů a Národního fondu, nárůstem přebytku státního rozpočtu, v menší míře též nárůstem cizích prostředků a fondů organizačních složek státu, prostředků příspěvkových organizací a ostatních subjektů SP. Meziročně se snížily prostředky na účtech SFAP, na účtech FÚ a CÚ spravovaných pro veřejné rozpočty a na účtu bývalého FNM.

¹⁵ Účet „Hospodaření státního rozpočtu“ (ÚHSR) je oboustranným rozpočtovým účtem, na který se v poslední den roku převádí z umořovacího účtu částka určená na krytí deficitu státního rozpočtu (včetně odhadované rezervy na „dodatky“) z emisní činnosti MF. V případě nedostatku prostředků na umořovacím účtu se situace řeší vytvořením pasiva v potřebné výši na ÚFSD. V průběhu roku ÚHSR slouží rovněž k financování některých specifických výdajů rozpočtových kapitol (navýšením deficitu) z úvěrů EIB a ze SFA (nejedná se o výdaje kapitoly SD a OSFA). Věcně jde o financování výdaje jiné kapitoly, ke kterému dá kapitola SD nebo OSFA rozpočtovým opatřením povolení zvýšit výdaj. Kapitola výdaj provede, zvýší se schodek státního rozpočtu a ten je uhrazen buď z úvěru EIB anebo z účtu SFA, kdy výdaj z účtu aktiv představuje financující operaci a transfer (nikoliv příjem či výdaj státního rozpočtu).